

Vlaams
Parlement

stuk **822** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 10 maart 2011 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met de kaderovereenkomst
inzake een breed partnerschap en samenwerking
tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten,
enerzijds, en de Republiek Indonesië, anderzijds,
en de slotakte, ondertekend in Jakarta
op 9 november 2009

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking
uitgebracht door de heer Marc Hendrickx

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Frank Creyelman.

Vaste leden:

de heren Ludwig Caluwé, Paul Delva, mevrouw Sabine Poleyn, de heer Johan Verstreken;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Katleen Martens, de heer Christian Verougstraete;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Fatma Pehlivan, de heer Jan Roegiers;
de heren Matthias Diependaele, Marc Hendrickx;
de heer Peter Reekmans;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Plaatsvervangers:

de heren Lode Ceyskens, Carl Decaluwe, Ward Kennes, Veli Yüksel;
de heer Johan Deckmyn, mevrouw Marijke Dillen, de heer Stefaan Sintobin;
de heren Marnic De Meulemeester, Bart Tommelein;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Mia De Vits;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Toegevoegde leden:

de heer Christian Van Eyken;
de heer Karim Van Overmeire.

Stukken in het dossier:

822 (2010-2011) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid.....	4
1.	Belang van de Zuidoost-Aziatische regio.....	4
2.	Troeven van Indonesië.....	4
3.	De betrekkingen tussen Vlaanderen en Indonesië.....	5
4.	Doel, inhoud en belang van de kaderovereenkomst.....	5
II.	Bespreking.....	6
1.	Vragen en opmerkingen van de leden.....	6
1.1.	Tussenkoms van de heer Marc Hendrickx.....	6
1.2.	Tussenkoms van de heer Jan Roegiers.....	8
2.	Antwoorden van de minister-president.....	8
III.	Stemmingen.....	8
1.	Artikelsgewijze stemming.....	8
2.	Stemming over het geheel.....	9
	Gebruikte afkortingen.....	10

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden en Internationale Samenwerking werd op datum van dinsdag 15 februari 2011 het ontwerp van instemmingsdecreet met de kaderovereenkomst inzake een breed partnerschap en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten enerzijds, en de Republiek Indonesië, anderzijds, besproken en goedgekeurd.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER KRIS PEETERS, MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, BUITENLANDS BELEID, LANDBOUW EN PLATTELANDSBELEID

Bij de aanvang van zijn uiteenzetting verklaart minister-president *Kris Peeters* het achtereenvolgens te zullen hebben over het belang van de Zuidoost-Aziatische regio in het algemeen en Indonesië in het bijzonder, over de betrekkingen tussen Vlaanderen en Indonesië en over doel, inhoud en belang van de voorliggende kaderovereenkomst. Met deze kaderovereenkomst tussen de Europese Unie (die door het van kracht worden van het Verdrag van Lissabon in rechte de opvolger is van de Europese Gemeenschap) en haar lidstaten, enerzijds, en de Republiek Indonesië, anderzijds, beoogt men een partnerschap tot stand te brengen en de onderlinge samenwerking op verschillende gebieden te regelen.

1. Belang van de Zuidoost-Aziatische regio

Dat Azië in het algemeen, en Zuidoost-Azië in het bijzonder, van groot belang zijn spreekt voor zich. De Organisatie van Zuidoost-Aziatische staten (ASEAN) werd opgericht met het doel de economische groei, de sociale vooruitgang en de culturele ontwikkeling van haar lidstaten te versnellen en de vrede en de veiligheid in de regio te versterken. De ASEAN-regio telt momenteel ongeveer 600 miljoen inwoners en is zowel op politiek, economisch als geostrategische vlak erg belangrijk.

De politieke en economische ontwikkelingen binnen de ASEAN enerzijds en de wens van de EU om zich meer te profileren in Azië anderzijds, zetten de Europese Unie er in 2004 toe aan om na te gaan hoe zij haar banden met deze regionale organisatie en haar lidstaten zou kunnen versterken. Er werd hierbij in het bijzonder gedacht aan de versterking van het institutionele kader, meer bepaald door de onderhandeling van nieuwe akkoorden.

In november 2004 gaf de Raad een mandaat aan de Europese Commissie om alomvattende partnerschaps- en samenwerkingsakkoorden te onderhandelen met de meest ontwikkelde landen van de ASEAN. Naast Indonesië betrof het hier Brunei, de Filipijnen, Maleisië, Singapore en Thailand. In 2007 werd ook Vietnam toegevoegd aan die lijst. Voor de betrokken landen komen de respectieve partnerschaps- en samenwerkingsakkoorden in de plaats van de oude samenwerkingsovereenkomst die de Europese Gemeenschap reeds in 1980 met de ASEAN sloot. Indonesië was de eerste ASEAN-lidstaat waarmee waarmee de EU een dergelijk nieuw partnerschaps- en samenwerkingsakkoord sloot. Waarbij de minister-president nog meegeeft dat ondertussen ook de onderhandelingen met de Filipijnen en met Vietnam werden afgerond met de parafering van de ontwerptekst.

2. Troeven van Indonesië

Met zijn ongeveer 240 miljoen inwoners behoort Indonesië tot de top vijf van landen met het grootste bevolkingsaantal. Hoewel het land de grootste moslimbevolking ter wereld heeft, is het in juridische zin toch geen islamitische staat. Zowel etnisch, taalkundig als religieus is de bevolking zeer divers.

In economisch opzicht werd Indonesië erg zwaar getroffen door de Aziatische financiële crisis die in 1997 uitbrak. Het duurde verschillende jaren vooraleer het land opnieuw het niveau van voor de crisis haalde. De jongste jaren kon Indonesië – ondanks de wereld-

wijde crisis – echter wel gunstige groeicijfers optekenen. Een sterke binnenlandse vraag en een stabiel financieel systeem vormden daarbij belangrijke factoren.

Het land heeft onmiskenbaar ook een groot groeipotentieel. Het wordt trouwens steeds meer erkend als een van de belangrijke economieën in de wereld. Het kan daarbij profiteren van belangrijke voordelen, zoals daar zijn: een groot aantal inwoners, de nabijheid van grote en snel expanderende markten (met name China en India) en grote natuurlijke rijkdommen.

Indonesië biedt investeerders een goed macro-economisch klimaat, stabiele financiële instellingen, een gezond zakenklimaat en politieke stabiliteit. Men mag hierbij echter niet uit het oog verliezen dat het land zeker ook nog af te rekenen heeft met een aantal zwakheden, zoals een niet-optimale infrastructuur, corruptie en het gevaar voor inflatie. Indonesië maakt ondertussen echter wel al deel uit van de G20, de groep van de voornaamste groei- en industrielanden.

3. De betrekkingen tussen Vlaanderen en Indonesië

Minister-president Peeters wijst erop dat Indonesië tot de zogenaamde NEXT-Eleven (N-11) behoort, de elf landen die worden beschouwd als de economische toppers van morgen. De Vlaamse Regering zet in op nauwere economische relaties met de BRIC-landen en andere groeiemarkten, zoals Indonesië.

De bilaterale samenwerking tussen Vlaanderen en Indonesië is vooral economisch georiënteerd. Er is een Vlaamse economische vertegenwoordiger in Jakarta en verschillende Vlaamse bedrijven zijn actief in het land. Een prinselijke economische missie, eind november 2008, zorgde voor nieuwe contracten. Vlaanderen heeft daarbij traditioneel een tekort op de handelsbalans. In 2009 bijvoorbeeld, nam Indonesië met een totale uitvoer ter waarde van ruim 250 miljoen euro de 55ste plaats in op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen. Het aandeel van Vlaanderen in de Belgische export naar Indonesië bedroeg iets meer dan 80 percent. Datzelfde jaar voerde Vlaanderen voor meer dan 855 miljoen Euro in uit Indonesië, dat daarmee onze 32ste leverancier was.

4. Doel, inhoud en belang van de kaderovereenkomst

De kaderovereenkomst wil een raamwerk bieden voor een politieke dialoog, voor het ondersteunen van inspanningen op het gebied van democratisering en ontwikkeling en voor het versoepelen van handel en investeringen. In die zin is de kaderovereenkomst dus behoorlijk ambitieus. Daarnaast voorziet de overeenkomst in samenwerking op diverse terreinen zoals leefmilieu, energie, wetenschap en technologie, toerisme, cultuur, goed bestuur, migratie en de strijd tegen terrorisme, corruptie en georganiseerde misdaad. De overeenkomst beoogt ook een versterking van de samenwerking in internationale organisaties waar zowel de EU als Indonesië een steeds grotere rol spelen.

Minister-president Peeters benadrukt dat het respect voor de democratische beginselen en de fundamentele mensenrechten een essentieel onderdeel vormt van deze overeenkomst. De verdragspartijen bevestigen daarnaast ook hun verbintenis om duurzame ontwikkeling te bevorderen, samen te werken om het hoofd te bieden aan de gevolgen van de klimaatverandering en om de milieudoelstellingen te halen. De EU en Indonesië bevestigen ook hun gehechtheid aan de principes van goed bestuur, de rechtsstaat en de strijd tegen de corruptie.

De partijen voeren dus een brede dialoog en stimuleren samenwerking in sectoren van wederzijds belang. Inzake handel en investeringen willen beiden de verdere ontwikkeling en diversifiëring van hun handelsbetrekkingen bevorderen en betere voorwaarden voor markttoegang creëren door handelsbelemmeringen af te schaffen.

Specifiek voor Vlaanderen is de samenwerking in een groot aantal sectoren van belang. De minister-president denkt daarbij met name aan het toerisme, de economische beleidsdialoog, het industriële beleid en de samenwerking binnen het midden- en kleinbedrijf, de informatiemaatschappij, wetenschap en technologie, energie, vervoer, onderwijs en cultuur, het leefmilieu, landbouw, bosbouw, visserij en plattelandsontwikkeling, gezondheidszorg en de modernisering van de overheid en het openbaar bestuur.

De rol van organisaties uit het maatschappelijke middenveld op het vlak van samenwerking wordt expliciet erkend door de verdragspartijen. Een gemengde commissie en een aantal sectorale werkgroepen moeten zorgen voor de uitvoering en de werking van de overeenkomst.

Samenvattend kan dus gesteld worden dat de voorliggende kaderovereenkomst een modern kader biedt voor de bilaterale betrekkingen tussen de Europese Unie en Indonesië. Ze bevat een juridisch bindend engagement van Indonesië om enerzijds de mensenrechten te eerbiedigen, en anderzijds verplichtingen om terrorisme en de verspreiding van massavernietigingswapens te bestrijden. De kaderovereenkomst vormt meteen ook het kader voor de onderhandelingen over vrijhandelsovereenkomsten met ASEAN-lidstaten. Dit conform de conclusies van de Raad die bepalen dat het sluiten van een partnerschap- en samenwerkingsovereenkomst een voorwaarde is voor het sluiten van een vrijhandels-overeenkomst.

De minister-president wijst er daarbij nog op dat de voorliggende kaderovereenkomst als model dient voor soortgelijke overeenkomsten met andere landen in de regio. Belangrijk daarbij is ook dat dankzij die overeenkomsten de EU een grotere rol en meer invloed krijgt in een regio die traditioneel is gericht op, en wordt beïnvloed door, China en de Verenigde Staten. De EU zal op die manier ook de Europese waarden kunnen bevorderen en concrete samenwerking stimuleren op terreinen van wederzijds belang. Tot slot zal de overeenkomst worden beschouwd als een positief voorbeeld van een partnerschap tussen verschillende culturen.

Het staat dus buiten kijf dat de voorliggende overeenkomst potentieel heel wat voordelen biedt voor Vlaamse bedrijven en ondernemers. Als kansrijke sectoren kunnen daarbij onder andere textielmachines, het leefmilieu, de medische sector en de energie aangehaald worden. Waarbij overigens ook niet uit het oog mag worden verloren dat Indonesië ook een zeer grote consumentenmarkt heeft. Om al die redenen, verzoekt de minister-president de commissieleden dan ook hun goedkeuring te willen hechten aan het voorliggende ontwerp van instemmingsdecreet.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. *Tussenkomst van de heer Marc Hendrickx*

De heer *Marc Hendrickx* stelt vast dat het voorliggende akkoord met Indonesië zowel politiek als economisch een goede zaak is voor Vlaanderen, voor het Vlaamse bedrijfsleven, voor Europa als voor Indonesië. Hier dient in se dus niet verder over uitgeweid te worden.

Waar de heer *Hendrickx* echter heel in het bijzonder aandacht voor zou willen vragen, is een correcte uitvoering van artikel 1 van de kaderovereenkomst. Dit artikel maakt van het niet-respecteren van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens door één van de partners een inbreuk die de andere partner het recht geeft het voorliggende verdrag nietig te verklaren. Het lid wijst dienaangaande op het antwoord van de minister-president op een schriftelijke vraag van zijn hand (schriftelijke vraag nr. 363 van 16 september

2010), waarin hij zich zeer positief uitliet over deze verdragsbepaling. Ook in zijn mondelinge toelichting heeft de minister-president daar overigens expliciet naar verwezen.

Luidens de heer Hendrickx is er zeker reden tot bezorgdheid over de integrale naleving van deze verdragsclausule. Enerzijds kan er geen twijfel bestaan over het feit dat Indonesië, sinds de val van dictator Soeharto in 1998, reeds heel wat vooruitgang heeft geboekt op het vlak van mensenrechten en democratie. Het sluiten van dit Europees-Indonesisch partnerschaps- en samenwerkingsakkoord is daar de bekroning van. Anderzijds mogen we niet blind blijven voor de tekortkomingen van het huidige democratische Indonesië op het vlak van mensenrechten. De spreker wil daarbij in het bijzonder twee elementen er even uitlichten: de blijvende bezetting van West-Papoea en de niet-vervolging van misdaden tegen de menselijkheid begaan op Oost-Timor.

Als democraat en volksnationalist kan de heer Marc Hendrickx zich onmogelijk terugvinden in een staat die een natie tegen haar wil bezet houdt. Hij wijst erop dat waar dergelijke bezettingen ooit het monopolie waren van het koloniale Westen, de dekolonisatie ervoor gezorgd heeft dat Afrikaanse en Aziatische landen zelf bezetter werden van buurvolkeren. Indonesië bezondigde zich daar twee keer aan, telkenmale met ongekende brutaliteit en een totaal gebrek aan respect voor het internationaal recht.

In 1963 maakte het land misbruik van zijn status van door de Verenigde Naties aangestelde protector van de voormalige Nederlandse kolonie Nieuw-Guinea om dit gebied te annexeren. Een formeel aan de VN beloofd referendum onder de inwoners, over de toekomstige status van dit gebied, werd nooit volwaardig uitgevoerd. Vandaag de dag wordt West-Papoea of Irian Jaya, zoals dit gebied tegenwoordig heet, nog steeds bezet door het Indonesische leger. Sinds het begin van de bezetting zijn meer dan 100.000 Papoea's omgekomen door geweld. Het grondstoffenrijke gebied wordt economisch uitgebuit en via door de regering aangemoedigde massa-immigratie van Indonesiërs worden de inheemse Papoea's in hun eigen land geminoriseerd.

In 1975 zette de toenmalige Indonesische dictatuur dan weer haar zinnen op Oost-Timor, een Portugese kolonie die net zelfbeschikking had gekregen. Via een brute militaire invasie werd het kleine land veroverd, tegen alle VN-beschikkingen in. Met onderdrukking en terreur werd Oost-Timor onder de duim gehouden, tot in 1999 – na de val van Soeharto – een referendum mocht plaatsvinden. Toen de Oost-Timorezen zich daarbij massaal uitspraken voor onafhankelijkheid gingen pro-Indonesische milities, bewapend en soms zelfs bijgestaan door het Indonesische leger, massaal aan het moorden. Honderden burgers werden vermoord en driekwart van de infrastructuur van het land werd doelbewust vernietigd. De daders leven tot vandaag ongestoord in Indonesië.

In het licht van dit alles, stelt de heer Hendrickx zich de vraag in hoeverre de voorliggende partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst met Indonesië een einde maakt aan deze, toch niet geringe, misstanden. Hij stelt dienaangaande vast dat er zeker positieve elementen vervat zitten in de overeenkomst, met name wat de kwestie Oost-Timor betreft. In artikel 4, paragraaf 3, van het verdrag luidt het immers: “De partijen komen overeen samen te werken met betrekking tot de uitvoering van het presidentiële decreet inzake het nationale actieplan mensenrechten 2004-2009, waaronder voorbereiding van de ratificatie en tenuitvoerlegging van internationale mensenrechteninstrumenten, zoals [...] het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof.”. Hetgeen volgens de spreker niet meer of minder inhoudt dan een concreet engagement van Indonesië om de daders van de moordpartijen in 1999 en daarvoor, uit te leveren en te laten berechten. Hij drukt daarbij de hoop uit dat Vlaanderen er, via Europa, zal blijven op toezien dat deze belofte zo snel mogelijk wordt uitgevoerd.

Met betrekking tot West-Papoea lijken de vooruitzichten minder gunstig te zijn. Er is immers geen enkele specifieke vermelding over te vinden in de voorliggende kaderover-

eenkomst. De verplichting de universele mensenrechten te respecteren houdt nochtans ook een verplichting in om het zelfbeschikkingsrecht van een zelfstandig gebied te respecteren, zoals door de VN werd bepaald. Voor de heer Hendrickx is het dan ook duidelijk dat dit zonder meer een gemiste kans is. De internationale druk op Indonesië over Oost-Timor maakte het referendum van 1999 mogelijk. Alleen door hetzelfde te doen voor West-Papoea kan dit land de kans krijgen om zichzelf uit te spreken via een volwaardige volksraadpleging over een toekomst binnen dan wel buiten Indonesië. Het lid spreekt dan ook de vurige wens uit dat Europa van deze overeenkomst gebruik zou maken om de positie van West-Papoea bespreekbaar te maken en Indonesië – behorend tot de NEXT Eleven of niet – te herinneren aan zijn in 1963 aangegane engagement.

1.2. Tussenkoms van de heer Jan Roegiers

De heer *Jan Roegiers* verklaart zich aan te sluiten bij de door de vorige spreker naar voor gebrachte mensenrechtenthematiek. Naast het evidente belang van het reeds door de heer Hendrickx aangehaalde eerste artikel van de voorliggende kaderovereenkomst, wijst de spreker erop dat in deze ook artikel 26 belangrijk is, aangezien het insgelijks een aantal bindende afspraken omvat.

Een tweede opmerking van de heer Roegiers betreft het derde artikel van de kaderovereenkomst ('Bestrijding van de verspreiding van massavernietigingswapens'), waaraan ook de SARiV in zijn advies de nodige aandacht besteed heeft en dat door de minister-president in zijn toelichting eveneens kort werd aangeraakt. Meer bepaald vraagt de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen daarbij aandacht voor het vijfde lid van artikel 3, waarin de partijen overeenkomen om samen te werken aan een doeltreffend systeem van nationale exportcontrole van met massavernietigingswapens verband houdende goederen. Met name met het oog op het in de steigers staande nieuwe Vlaamse decreet inzake wapenhandel is het volgens het lid een goede zaak dat een en ander nog eens heel specifiek onder de aandacht wordt gebracht.

2. Antwoorden van de minister-president

In zijn antwoord beaamt minister-president *Kris Peeters* dat Indonesië zich in het verleden, met name voor wat Oost-Timor en West-Papoea betreft, inderdaad schuldig heeft gemaakt aan ernstige schendingen van de mensenrechten en dito inbreuken op het internationaal recht. Hij wijst er dienaangaande op dat de Europese Unie hiervoor zeker niet blind is gebleven tijdens de onderhandelingen die tot het afsluiten van deze kaderovereenkomst hebben geleid. Zulks mag met name blijken uit de in de artikelen 1, 4 en 26 opgenomen bepalingen. Het zal nu zaak zijn om erover te waken dat deze bepalingen ook effectief uitvoering vinden en dat er vooruitgang wordt geboekt in de nog bestaande problemen en de nog hangende zaken. Vlaanderen zal in dit hele proces insgelijks zijn rol spelen. Voor wat de bepaling inzake het tegengaan van de verspreiding van massavernietigingswapens betreft, bevestigt de minister-president insgelijks dat dit een van zijn aandachtspunten is.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimité van 9 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimititeit van 9 stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met de kaderovereenkomst inzake een breed partnerschap en samenwerking tussen de Europese Gemeenschap en haar lidstaten, enerzijds, en de Republiek Indonesië, anderzijds, en de slotakte, ondertekend in Jakarta op 9 november 2009, ten slotte eveneens aangenomen bij unanimititeit van 9 stemmen.

Frank CREYELMAN,
voorzitter

Marc HENDRICKX,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ASEAN	Association of South East Asian Nations
BRIC	Brazilië, Rusland, India en China (als groep van economische groeilanden)
EU	Europese Unie
G20	Groep van 20 belangrijkste economieën – 19 landen en de Europese Unie
N-11	NEXT Eleven (groep van economische groeilanden)
SARiV	Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen
VN	Verenigde Naties